

## **2.5. ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐ**

Հաշվետու ժամանակահատվածում շարունակվել են Հայաստանի Հանրապետության պետական և համայնքների բյուջեների վերաբերյալ վարչական վիճակագրություն իրականացնող մարմնից (Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարություն) համապատասխան բյուջեների եկամուտների և ծախսերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների (հաշվարկված Արժույթի միջազգային հիմնադրամի «Կառավարության ֆինանսների վիճակագրություն-2001» (GFS-2001) ձեռնարկի մեթոդաբանությամբ սահմանված սկզբունքների ու հասկացությունների հիման վրա, ընդ որում վերջինիս ամբողջական ներդրման աշխատանքները դեռ շարունակվում են) ստացման, ամփոփման և հրապարակման աշխատանքները: Բացի այդ, Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունից եռամսյակային պարբերականությամբ ստացվել, մշակվել, ամփոփվել և հրապարակվել են նաև Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտքի (ներքին և արտաքին) վերաբերյալ վիճակագրական ցուցանիշներն՝ ըստ վարկատուների և վարկառուների:

Ֆինանսական միջնորդության հատվածի վիճակագրության առումով, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկից (որպես համապատասխան բնագավառի վարչական վիճակագրություն իրականացնող մարմնի), պարբերաբար ստացվել, ամփոփվել և հրապարակվել են դրամավարկային և բանկային համակարգի, ֆինանսական շուկայում ձևավորված արտարժույթների ամենօրյա և ամսական միջին փոխարժեքների, ֆինանսական միջնորդության ոչ բանկային կազմակերպությունների ենթահատվածի հիմնական ցուցանիշների վերաբերյալ վիճակագրական տեղեկությունները: Նույն ժամանակահատվածում, Ծառայության և Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի միջև տեղեկատվության փոխանակման համաձայնագրի համաձայն՝ սահմանված պարբերականությամբ վերջինիս է տրամադրվել կազմակերպությունների ֆինանսների մասին վիճակագրական ամփոփ տեղեկատվությունը:

Կազմակերպությունների ֆինանսների վիճակագրության բնագավառում նորացվել են գործող հաշվետվական ձևերը, դրանք համապատասխանեցնելով ՏԳՏՀԴ-ին և միջազգայնորեն ընդունված և կիրառվող մեթոդաբանություններին: Մասնավորապես՝ «Կազմակերպության տնտեսական գործունեության հիմնական ցուցանիշների վերաբերյալ» Ձև 1-ՏԳ (տարեկան) և (եռամսյակային) պետական վիճակագրական հաշվետվությունների ձևերում և հրահանգում կրճատվել է եռամսյակային հաշվետվության ներկայացման ժամկետը, եռամսյակային հաշվետվություն ներկայացնողների ծանրաբեռնվածությունը թեթևացնելու նկատառումներից ելնելով եռամսյակային հաշվետվությունից հանվել են «Սուբսիդիաներ և հարկեր», ինչպես նաև «Ցուցանիշներ ըստ գործունեության տեսակների», հաշվարկվող մակրոտնտեսական ցուցանիշների բարելավման նպատակով եռամսյակային հաշվետվության որոշ ցուցանիշներ ներկայացվում են նաև ըստ կազմակերպության

գործունեության հիմնական տեսակի, իսկ ծախսերում առանձնացվել է «Արտադական բնույթի այլ ծառայությունների վճարներ» ցուցանիշը:

«Հաշվետվություն կազմակերպության դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի, բանկային վարկերի և փոխառությունների վերաբերյալ» Ձև թիվ 6-Ֆ (եռամսյակային) պետական վիճակագրական հաշվետվության ձևի ու լրացման հրահանգի մեջ կատարվել են փոփոխություններ, որի արդյունքում Ձև թիվ 6-Ֆ-ում առանձին ներկայացվում է տեղեկատվություն այն գործառույթների մասով, որոնք իրականացվում են ՀՀ ոչ ռեզիդենտների հետ: Այս փոփոխությունը կատարվել է արտաքին հաշիվների վիճակագրության համար տեղեկատվության հավաքագրման ընդգրկվածության բարելավման նպատակով, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի և ԱՄՀ փորձագետի կողմից արված համապատասխան առաջարկով:

2010-2012 թվականներին ոչ ֆինանսական հատվածի տեղեկատվության հավաքագրումն իրականացվել է ընտրանքային մեթոդով վիճակագրական մշտադիտարկման դաշտում ընդգրկված կազմակերպություններից պետական վիճակագրական հաշվետվությունների հավաքագրման միջոցով: Կազմակերպությունների ընտրանքը կատարվել է գործող կազմակերպությունների Ծառայության բիզնես-ռեգիստրի արդիականացված բազայի հիման վրա: Կազմակերպություններն ըստ աշխատողների թվաքանակի և տարեկան հասույթի չափերի Ծառայության կողմից բաժանվել են 2 խմբի՝ խոշոր ու միջին կազմակերպություններ և փոքր ու գերփոքր կազմակերպություններ: Խոշոր և միջին կազմակերպությունները հետազոտվել են համատարած, իսկ փոքր և գերփոքր կազմակերպությունների բազայից (ընտրանքի գլխավոր համակցությունից) շերտավորված ընտրանքի մեթոդով՝ ըստ մարզերի, հիմնական գործունեության տեսակի և աշխատողների միջին ցուցակային թվաքանակի, ընտրվել են փոքր և գերփոքր կազմակերպությունները: Հետազոտված փոքր և գերփոքր կազմակերպությունների տվյալները տարածվել են ընտրանքի գլխավոր համակցության վրա: Արդիականացվել է պետական վիճակագրական հաշվետվությունների տվյալների մուտքագրման, մշակման, ստացված արդյունքների տարածման և ամփոփ ելքային աղյուսակների ստացման ծրագիրը :

«Ֆինանսական հաշվի» վիճակագրության ներդրման շրջանակում՝ պետական վիճակագրական հաշվետվական ձևերով հավաքագրված և վարչական ռեգիստրներից ստացված տվյալների հիման վրա կատարվել են հաշվարկներ «Եվրոպական հաշիվների համակարգ-95»-ի սկզբունքներին համապատասխան «Ֆինանսական հաշվի» կազմման ուղղությամբ:

«Աջակցություն Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությանը» խորագրով ԵՄ ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագրի շրջանակում պատրաստվել են «Առևտրային կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության հիմնական ցուցանիշներ (եռամսյակային)», «Առևտրային Կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության հիմնական ցուցանիշներ (տարեկան)», «Ընդհանուր կառավարության գործառնությունների եռամսյակային ֆինանսական հաշիվներ», «Ընդհանուր կառավարության

գործառնությունների տարեկան ֆինանսական հաշիվներ», «Առևտրային կազմակերպությունների դեբիտորական և կրեդիտորական հաշիվներ (եռամսյակային)», «Այլ ֆինանսական միջնորդ և ֆինանսական միջնորդության օժանդակ գործունեության կազմակերպությունների ֆինանսական ակտիվներ, պարտավորություններ, շահույթ կամ վնաս (եռամսյակային)», «Պետական պարտք (եռամսյակային)», «Պետական պակասուրդի և պարտքի ծանուցում (տարեկան)» և «Ֆինանսական կազմակերպությունների հատված (եռամսյակային)» Որակի հռչակագրերը (զետեղված են Ծառայության պաշտոնական կայքէջում, «Փաստաթղթավորում» բաժնում):

Պետական ֆինանսների, կազմակերպությունների ֆինանսների, դրամավարկային միջնորդության համակարգի ցուցանիշների, արտարժույթային փոխարժեքների դինամիկայի, ապահովագրական ընկերությունների և արժեթղթերի շուկայի գործունեությունը բնութագրող տվյալների հիման վրա յուրաքանչյուր տարի հրատարակվել է «Հայաստանի ֆինանսների վիճակագրություն» վիճակագրական ժողովածուն՝ ցուցանիշների դինամիկ շարքերով: